

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО І ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА РЕСТАВРАЦІЇ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІКОНОПИС

Освітній рівень «Бакалавр»

Освітня програма «Образотворче мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №6 від «12» січня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Загальні і фахові компетентності
5. Програмні результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Іконопис
Викладач (-і)	Мельничук Оксана Дмитрівна, ст.викл. кафедри ОДПМР
Контактний телефон викладача	0661781178
Е-mail викладача	oksana.melnychuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	48 кредитів ЄКТС, 1440 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації https://odpmr.pnu.edu.ua/%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d0%ba-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d1%97-%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення дисципліни є український сакральний живопис у світовому, національному, культурному, мистецькому та релігійному аспектах. Ікона має вагоме значення в українській культурній традиції як елемент культу, і як мистецьке явище, що поширилося далеко за межі Церкви і є актуальним явищем і символом східноєвропейської культури. Програма навчальної дисципліни опирається на такі різновиди сакрального мистецтва як українське народне малярство на склі та народна ікона, професійне церковне малярство, монументальне сакральне малярство, сучасні пошуки в іконописному мистецтві. Програма спеціалізації «Іконопис» передбачає поєднання коротких ввідних лекційних матеріалів із практичним курсом і великим об'ємом самостійної роботи. Навчальний курс „Іконопис” має на меті підготувати кваліфікованого фахівця (художника і педагога) з образотворчого мистецтва із високими духовними та культурними характеристиками, розвинутим творчим мисленням, відповідним професійним рівнем художньої майстерності. Іконопис як навчальна дисципліна має необмежені можливості для творчого розвитку мистця і позитивно впливає на формування творчих якостей і високої художньої культури.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Спеціалізація з іконопису – це дисципліна за вибором студента, введення якої дозволяє поглиблено вивчити іконопис, як вид образотворчого мистецтва, ознайомитись з багатою спадщиною українського християнського мистецтва, зрозуміти принципи його образотворення та унікальність і багатогранність української ікони в східно-християнській мистецькій традиції. Основною метою і завданням курсу є оволодіння технологією і технікою іконопису та застосування набутих знань і навичок у власній мистецькій та педагогічній діяльності. Метою викладання дисципліни є: – підготувати фахівця з високим рівнем іконописної майстерності, здатного самостійно творчо вирішувати завдання художньої і педагогічної діяльності. Основні цілі викладання дисципліни: – познайомити студента з технологіями і техніками іконописання; – навчити студента орієнтуватись у видах сакрального мистецтва, користуватись виражальними засобами, стилістикою та мовою іконопису; – виробити знання, уміння і навички, які дозволять студентові самостійно виконувати творчі іконописні завдання, а також застосовувати їх в іншій мистецькій діяльності.	
4. Загальні і фахові компетентності	
1. <u>Загальні компетентності:</u>	

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

2. Фахові компетентності:

- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметнопросторового та візуального середовища.
- Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

5. Програмні результати навчання

- Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
- Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- Відображати морфологічні, стилеві та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.
- Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
- Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	468
самостійна робота	960

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
3,4,5,6,7,8	023 ОДПМР	2,3,4	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.			
	лекції	Практ. заняття	сам. роб.	Вага оцінки (бали)

2 курс III семестр

Модуль I. Малярство на склі

Тема № 1. Лекція. Феномен української ікони на склі. Техніка малярства на склі.	2		10	0
Тема № 2. Практична робота. Копія народної ікони на склі.		33	70	30
Тема № 3. Практична робота. Архітектурна композиція в іконописному стилі на основі натурних замальовок архітектури і замальовок архітектурного антуражу в іконах.	-	35	65	35
Тема № 4. Практична робота. Творча композиція «Херувими-серафими» - стилізоване зображення ангельських чинів.		35	65	35

Підсумок Залік	Семестровий огляд залік			100
2 курс IV Семестр.				
Модуль II. Відродження техніки малярства на склі				
Тема № 5. Лекція. Відродження техніки малярства на склі. Сучасні тенденції розвитку. Творчі пошуки сучасних художників.	2		10	0
Тема № 6. Практична робота. Образ вибраного (іменного) святого.		40	90	45
Тема № 7. Практична робота. Творча іконографічна багатосюжетна композиція для домашнього іконостасу.		63	110	45
Підсумок Екзамен	Семестровий огляд			50
	Екзамен			50
	Сума			100
3 курс V семестр				
Модуль I. Техніка жовткової темпер.				
Тема №1. Лекція. Зародження, розвиток та становлення іконопису.	2		4	0
Тема №2. Практична робота. Копія лику української ікони 14-16 століття візантійського стилю.		25	50	40
Тема № 3. Практична робота. Творча робота «Спас Нерукотворний»		33	66	60
Підсумок Залік	Семестровий огляд Залік			100
3 курс VI семестр				
Модуль II. Іконографічний канон.				
Тема №4. Лекція. Іконографічний канон, історія виникнення та трансформація. Техніка золочення, оздоблення ікони рельєфом і литим левкасом.	2		4	0
Тема №5. Практична робота. Копія української ікон 14-16 ст. візантійського стилю з намісного ряду іконостасу.		25	50	45
Тема №6. Практична робота Творча ікона Богородиці, Христа чи іншого святого для хатнього іконостасу.		33	66	55
Підсумок Екзамен	Семестровий огляд			50
	Екзамен			50
	Сума			100
4 курс VII семестр				
Модуль I Стильові ознаки української ікони.				
Тема №1. Лекція. Особливості духовного світу українських ікон і образів. Розвиток сучасного сакрального мистецтва в Україні.	2		6	0
Тема №2. Практична робота. Копія української середньовічної ікони із складною багатофігурною композицією. (з намісного ряду іконостасу або зі страсного циклу).		30	94	20
Тема №3. Практична робота. Творча ікона з багатофігурною композицією.	-	58	80	30
Підсумок Екзамен	Семестровий огляд			50
	Екзамен			50
	Сума			100
4 курс VIII семестр				
Модуль II Сучасна українська ікона.				
Тема №4. Лекція. Сучасна українська ікона.	2		4	0
Тема №5. Копія української середньовічної ікони типу „Розп'яття”, „Вигнання з раю”, „Воскресіння” та ін. Іконографічна інтерпретація оголеної фігури.		25	50	40
Тема №6. Підсумкова творча робота на довільну іконографічну		33	66	60

тему. Іконографічна інтерпретація оголеної фігури.																																
Підсумок Залік		Семестровий огляд залік		100																												
6. Система оцінювання курсу																																
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання результатів навчання проводиться з метою перевірки знань і вмінь студентів, встановлення якості набутих компетентцій, формування рейтингу успішності, мотивації студентів до систематичної праці. Оцінювання результатів навчання здійснюється на принципах систематичності, об'єктивності, прозорості та рівності вимог. Контрольні заходи включають поточний контроль, проміжний контроль, підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться впродовж семестру та включає перевірку поетапної роботи над завданнями. Проміжний контроль проводиться наприкінці логічно завершеної практичної роботи у формі відкритих оглядів, на яких можуть бути присутні викладачі кафедри. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці кожного семестру у формі кафедрального огляду, організованого студентами у формі експозиції. За результатами такого огляду виставляється залікова чи екзаменаційна оцінка. Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, визначається стобальною шкалою. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-studentiv-2010.pdf.																															
	Шкала оцінювання: національна та ECTS																															
	<table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th><th>для заліку</th></tr><tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>80 – 89</td><td>B</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>70 – 79</td><td>C</td></tr><tr><td>60 – 69</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>50 – 59</td><td>E</td></tr><tr><td>26 – 49</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr><tr><td>0-25</td><td>F</td><td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td><td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr></table>				Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою																													
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																												
90 – 100	A	відмінно	зараховано																													
80 – 89	B	добре																														
70 – 79	C																															
60 – 69	D	задовільно																														
50 – 59	E																															
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																													
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																													
Практичні заняття	Практичні завдання поєднані із завданнями для самостійної роботи, які покликані спонукати до самостійних пошуків і вдосконалення, а також демонструють глибину занурення в тему і вміння наполегливо і методично працювати над твором. Завдання для самостійної роботи міститься в Методичних рекомендаціях до програми курсу зі спеціалізації «Іконопис». Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри. https://odpmr.pnu.edu.ua/ Оцінювання практичних і самостійних робіт визначається відповідною кількістю балів, що в сумі дають можливість отримати оцінку за стобальною шкалою. Виконані студентом додаткові самостійні роботи оцінюються в 5 балів і додаються до підсумкової оцінки.																															
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація допуску до підсумкового контролю відбувається в наслідок представлення виконаних практичних робіт в матеріалі на семестрових переглядах.																															
7. Політика курсу																																

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються в індивідуальному порядку і не є виправданням невиконання роботи в матеріалі в повному обсязі. За пропущені практичні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу.

8. Рекомендована література

1. Асєєв Ю. С. Мистецтво Київської Русі / Юрий Сергійович Асєєв. – Київ, 1989. – 327 с.
2. Билецкий П. О. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. / Платон Олександрович Билецкий. – Ленинград, 1981. – 290 с.
3. Вагнер Г. Канон и стиль в древнерусском искусстве / Г. Вагнер. – Москва, 1987. – 125 с.
4. Жолтовський П. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерні / Павло Жолтовський. – Київ, 1982. – 246 с.
5. Жолтовський П. Український живопис XVII-XVIII ст. / Павло Жолтовський. – Київ, 1978. – 354 с.
6. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI-XVIII ст. / Павло Жолтовський. – Київ, 1983. – 276 с.
7. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони / Яків Креховецький. – Львів, 2002.
8. Кристопчук М. Технологія оволодіння старовинним іконописним живописом / Микола Кристопчук. – Львів, 1994.
9. Логвин Г. Н. По Україні / Григорій Никонович Логвин. – Київ, 1988. – 286 с.
10. Мельник В. І. Сакральне мистецтво Галичини XV-XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею / Віктор Іванович Мельник. – Івано-Франківськ: Лілея - НВ, 2007. – 224 с.
11. Мельник В.І. Церква св. Духа в Рогатині. / Віктор Іванович Мельник. – Київ, 1991. – 190 с.
12. Народна ікона на склі : Альбом / [упорядник Оксана Романів -Тріска]. – Львів, 2008. – 368 с.
13. Патріарх Дмитрій (Ярема). Іконопис Західної України XII-XV ст. / Патріарх Дмитрій (Ярема). – Львів, 2005. – 420 с.
14. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві / Володимир Антонович Овсійчук. – Київ: Наукова думка, 2001. – 380 с.
15. Овсійчук В. А. Оповідь про ікону / В. А. Овсійчук, Д. П. Кривавич. – Львів, 2000. – 286 с.
16. Овсійчук В. Майстри українського бароко / В. А. Овсійчук. – Київ: Наукова думка, 1991. – 400 с.
17. Овсійчук В. Українське мистецтво XIV-перш.пол.XVII ст. / В. А. Овсійчук. – Київ: Наукова думка, 198. – 350 с.
18. Овсійчук В. Українське малярство X-XVIII ст. Проблеми кольору / В. А. Овсійчук. – Львів, 1996. – 458 с.
19. Омельченко П. Наука про малярські фарби матеріали та техніки / П. Омельченко. – Львів, 1996. – 157 с.
20. Пещанський В. Іконописна техніка та її джерела / В. Пещанський, І. Свенціцький. – Львів, 1932. – 59 с.
21. Сланський Б. Техніка живописи / Б. Сланський. – Москва, 1962. – 249 с.
22. Степовик Д. В. Історія української ікони X-XX ст. / Дмитро Власович Степовик. – Київ, 1996. – 387 с.
23. Степовик Д. Іконологія й іконографія / Дмитро Власович Степовик. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. – 310 с.
24. Степовик Д. Українська ікона. Іконотворчий досвід діаспори / Дмитро Власович Степовик. – Київ: Балтія друк, 2003. – 158 с.
25. Свенціцька В. Українське народне малярство XIII-XX ст. / В. Свенціцька, В. Откович. – Київ: Мистецтво, 1991. – 187 с.
26. Свенціцька В.І. Спадщина віків: Українське малярство XIV- XVIII ст. у музейних колекціях

Львова /В. І. Свенціцька, О. Ф. Сидор. – Львів: Каменяр, 1990 – 72 с.

27. Скоп Л. Українське церковне малярство.: техніка і технологія XV-XVIIIст. / Л. Скоп. – Дрогобич: Коло, 2013. – 191 с.

28. Українська старовина із приватних збірок. Мистецтво Гуцульщини та Покуття.[.] – К., 2002.

29. Український іконопис XII-XIX ст. з колекції НХМУ: альбом / [упорядник Ю. Литвинець]. – Хмельницьк: Галерея, Київ: Артанія Нова, 2005. – 256 с.

Викладач _____ ст. викл. Мельничук О.Д.